

ÚTIVIST

Laugavegi 178. Sími 562 1000. www.utivist.is

Reykjavík 8. október 2015

Nefndarsvið Alþingis
Umhverfis- og samgöngunefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Efni: Athugasemdir við frumvarp til laga um breytingu á lögum um náttúruvernd. Þingskjal 140

Stjórn Útivistar hefur tekið til umfjöllunar frumvarp til laga um breytingu á lögum um náttúruvernd. Stjórn félagsins fagnar því að endurskoðun laga um náttúruvernd sé komin af stað að nýju og bindur vonir við að það megi verða til góðs bæði fyrir náttúru landsins og um leið náttúruunnendur sem sækja í að ferðast um landið. Við teljum mikilvægt að hinir margvíslegu hópar sem ferðast um hálendið og óbyggð svæði hafi til þess tækifæri og ekki séu settar óþarflega hamlandi reglur, en um leið þarf ætíð að vera í forgrunni að náttúra landsins hljóti ekki skaða af. Lög um náttúruvernd taka jafnt á almannarétti og verndun náttúrunnar og setja þannig ramma um umgengni ferðafólks í óbyggðum. Umræða síðusta ára hefur leitt af sér góðan grunn að endurskoðun lagana og er það von okkar að það takist að þessu sinni að ljúka ferlinu þannig að ný lög um náttúruvernd taki gildi.

Athugasemdir við einstakar greinar.

5. gr.

Í 19 tölulið greinarinnar er skilgreining á óbyggðum víðernum og er svohljóðandi:

19. Óbyggt víðerni: Svæði í óbyggðum, sem er að jafnaði a.m.k. 25 km² að stærð eða þannig að hægt sé að njóta þar einveru og náttúrunnar án truflunar af mannvirkjum eða umferð vélknúinna farartækja á jörðu og í a.m.k. 5 km fjarlægð frá mannvirkjum og öðrum tæknilegum ummerkjum, svo sem rafínnum, orkuverum, miðlunarlónum og uppbyggðum vegum.

Víðerni hafa verið skilgreind með ýmsum hætti, en skilgreiningin skiptir miklu máli því af henni ræðst hvaða svæði er hægt að fella undir hugtakið. Veikleiki margra þessara skilgreininga liggur í því að ekki er gerður greinamunur á mannvirkjum eftir umfangi og stærð. Sem dæmi má nefna raforkuver annars vegar og fjallaskála eða gangnamannahús hins vegar eða uppbyggðum vegi annars vegar og einföldum fjallaslóða hins vegar. Hér virðist að nokkru verið leitast við að taka tillit til þess. Þó er vert að benda á að þar sem talað er um truflun af völdum vélknúinna farartækja á jörðu verður ekki annað séð en að einfaldir fjallaslóðar rúmist ekki innan óbyggða víðerna samkvæmt skilgreiningunni. Það takmarkar verulega möguleika á notkun hugtaksins og væri hægt að beita því mun víðar ef þessi orð verða felld út úr skilgreiningunni.

18. gr.

Í fyrri athugasemdum Útivistar við lög um náttúruvernd frá 2013 bentum við á mikilvægi þess að réttur landeiganda til að banna almenningi för um óræktað land þurfi að vera takmarkaður. Megin reglan hlýtur að vera í samræmi við almannarétt eins og við þekkjum hann í gegnum aldirnar, þ.e. að almenningi sé heimilt að fara um óræktað land. Vissulega getur komið upp sú staða að nauðsynlegt sé fyrir landeiganda að takmarka för almennings um landið vegna sérstakra aðstæðna. Slíkt hlýtur þó að vera undantekning. Ekki er hægt að skilja ákvæðið öðruvísi en svo að landeiganda sé í sjálfsvald sett að ákveða hvenær aðstæður kalla á að settar séu takmarkanir, jafnvel má ætla út frá orðalagi greinarinnar að nægjanlegt skilyrði sé að landið sé nýtt til beitar. Þessi heimild er því of víðtæk og þarf að setja henni skýrari skorður. Okkar tillaga er sú að slíkar takmarkanir á almannarétti séu háðar samþykki stjórnvaldsaðila sem gæti t.d. verið Umhverfisstofnun.

22. gr.

Greinin fjallar um heimild til að tjalda. Breyting á orðalagi frá lögnum frá 2013 gerir greinina skýrari og er í samræmi við það sem mörg útivistarfélög hafa bent á. Við lýsum því yfir ánægju með greinina eins og hún kemur hér fram.

31. gr.

Vangaveltur um bestu útfærsluna á heimild til vetraraksturs á snjó hafa lengi verið í gangi og stundum komið fram hugmyndir sem ganga illa upp í raunveruleikanum. Sú útfærsla sem hér er sett fram er á margan hátt nokkuð góð og spor í rétta átt. Í eldri lögum var gert að skilyrði að jörð væri bæði frosin og snævi þakin. Þetta gekk illa upp og má í því sambandi benda á að jörð undir jöklum er ekki frosin. Einnig er illmögulegt fyrir ferðamenn að vita hvort jörð er frosin undir jafnvel nokkra metra lagi af snjó, enda skiptir það ekki máli í þessu sambandi. Hér er gert ráð fyrir því að jörðin þurfi annað hvort að vera frosin og snævi þakin eða snjóþekjan nægjanlega traust þannig að ekki sé hætt á skemmdum. Þetta er spor í rétta átt, en spyrja má hvort rétt sé að við sérstakar aðstæður sé leyfilegt að aka yfir frosna gróðurlausa mela. Í þessu sambandi má benda á aðstæður sem Útivistarmenn þekkja vel við skála félagsins á Fimmvörðuhálsi. Sá skáli er þjónustaður (flutningur á gasi, húshitunarolíu í skála og úrgangi frá skála) að vetri til þegar hægt er að aka að skálanum á snjó. Hins vegar festir snjó sjaldan á hryggnum þar sem skálinn stendur og því erfitt að komast að skálanum öðruvísi en að aka eftir frosnum melnum.

90. gr.

Í síðustu málsgrein greinarinnar er kveðið á um að refsingar fyrir alvarleg brot á 31. gr. (akstur utan vega) skuli felast í að ökutæki sé gert upptækt. Með þessu er refsing orðin tilviljanakennd þar sem hún ræðst af utanaðkomandi þætti, þ.e. verðmæti þess ökutækis sem notað er við brotið. Verðmæti nothæfra fjallajappa getur verið allt frá 100.000 og upp í 20 milljónir eða þar yfir og getur því verið verulegt misræmi. Við leggjum til að þessari málsgrein verði breytt þannig að fyrir alvarleg brot verði settar verulega háar sektir þannig að fælingamáttur verði umtalsverður, en tjón þess sem veldur skemmdum sé ekki tilviljanakennt.

Fyrir hönd Ferðafélagsins Útivistar,

Skúli H. Skúlason
framkvæmdastjóri